

ПЕРСОНАЛІЇ

ВОЛОДИМИРУ ІВАНОВИЧУ ШАМОТКУ – 80!

У січні 2014 року відсвяткував своє 80-річчя один з провідних карпатських геофізиків-електро-розвідувальників Володимир Іванович Шамотко. В.І. Шамотко народився 22 січня 1934 р. у місті Сураж Брянської обл. (РСФСР). Шкільні роки його припали на Велику Вітчизняну війну. Розпочавши навчання у 1941 р., він закінчив школу у 1952 р. У 1952–1954 рр. навчався у Київському геологорозвідувальному технікумі. Після закінчення технікуму у 1955–1957 рр. працював за скеруванням на посадах техника-оператора, техника-геофізика, інженера-оператора, начальника загону в Армінській геофізичній експедиції Дальневосточного геофізичного тресту (Приморський край), далі – в Узбецькій (Самаркандська обл., м. Джизак) (1957–1958 рр.), Орджонікідзевській (1958 рр), Самаркандській (1958–1959 рр.) та Яккабачській (1960–1962 рр.) геофізичних експедиціях Узбецького геофізичного тресту. У 1960–1961 рр. В.І. Шамотко знову перебуває у Примор'ї (Приморська геофізична експедиція).

З березня 1962 р. В.І. Шамотко переїхав до Львова і з цього часу працює у системі Академії наук УРСР – у Львівському філіалі Інституту геофізики АН УРСР – інженером, потім – старшим та провідним інженером у відділі електромагнітного поля Землі, займався питаннями розробки методики електрометричних досліджень для пошуків покладів вод та розсолів, калійних солей та сірки у Прикарпатті. У 1972 р. Філіал було перейменовано у Філіал математичної фізики Інституту математики АН УРСР, де Володимир Іванович працював у неструктурній лабораторії електрометрії під керівництвом Я.С. Сапужака.

У 1963–1968 рр. В.І. Шамотко заочно здобуває вищу освіту (вступивши на геологорозвідувальний факультет Львівського політехнічного інституту, з переведенням якого до м. Івано-Франківська у 1967 р. був створений Івано-Франківський інститут нафти і газу) за спеціальністю «Геофізичні методи пошуків та розвідки корисних копалин». У 1971–1974 рр. навчався у заочній аспірантурі Філіалу. У грудні 1975 р. підготував і захистив у Дніпропетровському гірничому інституті кандидатську дисертацію на тему «Методика пошуків покладів солей електричними методами у Внутрішній зоні Передкарпатського прогину» і здобув науковий ступінь кандидата геолого-мінералогічних наук (диплом від 18.05.1976 р.). З 1976 до 1979 р. працював на посаді молодшого наукового співробітника у Філіалі, реорганізованому у 1978 р. в Інститут прикладних проблем механіки і математики АН УРСР (ІППММ). У 1979 р. В.І. Шамотка обрано за конкурсом на посаду старшого наукового співробітника. Він керував групою методики електромагнітних пошуків корисних копалин.

Основні напрямки наукових досліджень В.І. Шамотка – розробка теорії та методики електрометричних досліджень стосовно пошуків мінеральної сировини в Карпатському регіоні України та виконання структурних завдань, глибинних електромагнітних зондувань з використанням високовольтних ліній електропередач, дослідження геоелектромагнітними методами глибинної будови сеймоактивних зон та електромагнітних провісників землетрусів, вивчення та моніторинг карстових зон. Інтенсивні польові дослідження він з колегами проводив у Перед-

карпатті (Яворівське та Роздольське родовища самородної сірки, Калуське та Стебницьке родовища калійних солей, зони розвитку карсту в районах Шкло, Калуша та ін.), у Закарпатті (зокрема, у зоні Закарпаського глибинного розлому (Драгово) і у вогнищевих зонах сильних Углянських землетрусів (Угля)), в Криму (вивчення неогенових рифових утворень), на Далекому Сході і Сахаліні (глибинні електромагнітні зондування з використанням ліній електропередач та установок плавки ожеледі). Розроблялися та застосовувалися методики диференційних вимірювань (які характеризувалися підвищеною роздільною та локалізаційною здатністю) як у методах постійного поля, так і у методі ЗСБ, методики інфранизькочастотних зондувань для вивчення глибинної структури земної кори та сейсмопрогностичних робіт (зокрема, методика та апаратура з компенсаційними системами, що характеризувалась значно підвищеною чутливістю до змін поля у часі).

З метою покращення інтерпретації даних польових досліджень В.І. Шамотком було проведено значний обсяг фізичного моделювання, за даними якого вивчено закономірності та особливості розподілу нестационарного електромагнітного поля над характерними моделями горизонтально-неоднорідних середовищ та локальних геоелектричних неоднорідностей, вивчено вплив криволінійних та нахилених геоелектричних границь, на цій основі розроблено оптимальні системи спостережень та способи розв'язання оберненої задачі геоелектрики, які давали змогу підвищити надійність виділення та локалізації геоелектричних границь та ступінь достовірності структурних побудов. Проведене В.І.Шамотком моделювання проникнення високопровідних флюїдів у тріщинувату зону дало багато інформації щодо особливостей можливих змін геоелектричних параметрів середовища у вогнищевих зонах майбутніх землетрусів, стало основою методик пошуку та виділення геоелектричних сейсмопрогностичних ефектів. На цій основі з залученням даних, проведених ним особисто та під його керівництвом, польових досліджень були розроблені методики вивчення будови розрізу сейсмоактивних зон, динаміки розвитку карстового процесу, просторово-часових змін електроопору масивів гірських порід під час цих процесів. Разом з В.І. Шамотком над цими проблемами

працювали Я.С. Сапужак, А.І. Білінський, І.П. Мороз, А.П. Кравченко, С.А. Дешиця та інші. Розроблені за участі Володимира Івановича методики були успішно впроваджені у виробничу практику, зокрема, у ВГО «Кримгеологія», «Північукргеологія», за їх допомогою було розвідано деякі родовища калійних солей, розсолів, сірки та мінеральних вод у Прикарпатті.

В.І. Шамотко був відповідальним виконавцем і керівником бюджетних та багатьох госпдоговірних тем, зокрема за завданнями Держкомітету науки і техніки Ради Міністрів СРСР. Виконував велику роботу з організації польових геофізичних робіт, а також організаційну роботу з науково-технічного співробітництва з виробничими геолого-геофізичними організаціями. Був членом науково-методичної ради по електророзвідці на нафту та газ при Управлінні геофізичних робіт Мінгео УРСР.

На початку 1991 р. В.І. Шамотко став завідувачем лабораторії електромагнітних досліджень земної кори. У липні цього ж року він разом з колегами перевівся на роботу у створене на базі геофізичних відділів ІППММ Карпатське відділення інституту геофізики ім. С.І. Суботіна НАН України (КВ ІГФ НАНУ), де активно продовжив свої дослідження. Серед найважливіших об'єктів цих досліджень – зони розвитку карсту та інших еконебезпечних процесів у Шкло та Калуші. Навіть досягши пенсійного віку, Володимир Іванович ще понад 15 років активно працював у КВ ІГФ НАНУ, реалізуючи свій науковий потенціал, проводячи важливі і актуальні дослідження, передаючи свої знання та вміння молодшим колегам.

За результатами своїх досліджень В.І.Шамотко опублікував 4 монографії (у співавторстві), декілька десятків статей у наукових журналах та збірниках, він є автором винаходів. До найважливіших з його праць належать монографії «Електрична розвідка покладів солей та розсолів у Прикарпатті» (Київ, Наукова думка, 1971 р.), «Геофизические методы поисков и разведки неметаллических полезных ископаемых» (Москва, Недра, 1984 р.), «Геоэлектрические модели и методы исследования структур запада Украины» (Київ, Наукова думка, 1990 р.) та інші.

Колеги та друзі щиро вітають Володимира Івановича Шамотка з ювілеєм, бажають здоров'я, щастя та многих і благих літ.

ВЛАДИМИРУ ИВАНОВИЧУ ШАМОТКО – 80!

VOLODYMYR IVANOVYCH SHAMOTKO IS 80!